

تعریف چرخه حسابداری و عملیات آن

قبل از آشنایی با بستن حسابها باید با چرخه اصلی حسابداری آشنا شویم.

سیستم حسابداری باید تمامی اطلاعات مالی موسسه را شناسایی، اندازه گیری،ثبت ، طبقه بندی و در قالب صورت های مالی تلخیص نموده تا اطلاعات مفیدی را برای استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری فراهم نماید.

۱- جمع آوری کلیه اطلاعات مالی موسسه

۲- تجزیه و تحلیل کلیه معاملات و عملیات مالی موسسه

۳- ثبت کلیه معاملات و عملیات مالی موسسه در دفتر مالی

۴- انتقال کلیه عملیات ها از دفتر روزنامه به دفتر کل

۵- تهیه تراز آزمایشی (اصلاح نشده)

۶- اصلاحات و تعدیل حسابهای دفتر کل

۷- تهیه تراز آزمایشی (اصلاح شده)

۸- تهیه صورت سود و زیان و صورت تغییرات سرمایه

۹- بستن حسابهای موقت

۱۰- تهیه تراز آزمایشی (اختتامی)

۱۱- تهیه ترازنامه و بستن حسابهای دائمی

عملیات حسابداری به دو بخش تقسیم میشود؛

1. **عملیات طی دوره مالی**
2. **عملیات پایان دوره مالی**

عملیات طی دوره روزانه و مستمر می باشند که شامل:

۱. جمع آوری اطلاعات مالی
۲. تجزیه و تحلیل معاملات و عملیات مالی
۳. ثبت معاملات و عملیات مالی در دفتر روزنامه (ورود اطلاعات اولیه)
۴. نقل اقلام از دفتر روزنامه به دفتر کل

و عملیات پایان دوره مالی درجهت تهیه صورتهای مالی اساسی موسسه هستند که شامل :

۱. تهیه ترازنامه آزمایشی
۲. اصلاح و تعدیل حساب های دفتر کل (ثبت اصلاحات در دفتر روزنامه و انتقال آن به دفتر کل)
۳. تهیه صورت سود و زیان و صورت تغییرات سرمایه
۴. بستن حساب های موقت (انجام ثبت های مربوط به بستن حساب های موقت در دفتر روزنامه و انتقال آن ها به دفتر کل)
۵. تهیه ترازنامه آزمایشی اختتامیه
۶. تهیه ترازنامه

این چرخه اطلاعات مفید و سودمندی در قالب صورت وضعیتهای مالی اساسی ارائه می دهد.

تهیه صورتهای مالی یکی از اساسی ترین و مهمترین دستاوردهای بخش حسابداری می باشد.

نتیجه و خلاصه تمام عملیات حسابداری در پایان دوره مالی در قالب صورت های مالی اساسی ارائه می شود .

منظور از بستن حساب چیست؟

در پایان دوره مالی و بعد از اینکه صورتهای مالی محاسبه شد نوبت به بستن حسابها می رسد،دقت داشته باشید که قبل از بستن حسابهای دوره مالی جدید ثبت معاملات دوره مالی بعد امکان پذیر نیست.

به همین دلیل باید در پایان هر دوره مالی در جهت رعایت فرض دوره مالی و همچنین رعایت قوانین مربوط به نگهداری دفاتر قانونی کلیه حسابها بسته شوند.

منظور از بستن حسابها،صفرکردن مانده آن میباشد.دقت داشته باشین در هنگام مانده گیری حسابهای دفتر کل هر حساب مبلغی به عنوان مانده دارد که این منده در طرف ماهیت همان حساب می باشد.

برای مثال مانده حساب دارایی ها در سمت بدهکار حساب و مانده حساب بدهی و درآمد طرف بستانکار آن می باشد و برای صفر کردن آنها لازم است آن حساب را معادل مبلغ مانده ،معکوس کنیم .

دلایل بستن حساب ها

با توجه به فرض دوره مالی هر واحد اقتصادی دارای دوره مالی مساوی می باشد ،که به هر یک از این دوره ها یک دوره مالی میگویند.که معمولا از اولین ماه سال یعنی فروردین شروع شده و تا پایان اسفند ماه ادامه دارند،مالکین کسب و کار در پایان سال نسبت به عملکرد(سود یا زیان) سال مالی خود اقدام میکنند.که مبنای آن تهیه صورتهای مالی می باشند و پس از آن بستن حسابها در پایان سال انجام می گیرد تا ابتدای دوره مالی بعد با مانده صفر حسابها شروع شود.

یکی دیگر از دلایل بستن حساب ها بر اساس قوانین و مقررات مربوط به نگهداری دفاتر قانونی میباشد که سوی سازمان امور مالیاتی ابلاغ شده است،واحد های اقتصادی ملزم به تهیه دفاتر جدید برای هر سال مالی می باشند،به همین دلیل،حسابها در دفاتر سال مالی جاری بسته شده تا به سال مالی بعد منتقل شوند.

حسابها با توجه به نوع بسته شدن به دو دسته تقسیم می شوند:

۱. حساب های موقت (سود و زیانی)
۲. حساب های دائمی (ترازنامه ای)

حساب های موقت

قبل از اینکه به بستن حسابها بپردازیم بایدبدانیم بستن حسابها در موسسات مختلف متفاوت است

موسسات از نظر فعالیت به سه دسته تقسیم میشوند:

- خدماتی
- بازرگانی
- تولیدی

حسابهایی که در یک دوره مالی مورد استفاده قرار میگیرندو مانده آنها به دوره مالی بعد انتقال پیدا نمی کنند،چرا که مانده این حسابها در صورت سود و زیان(عملکرد)منتقل می شود.

مثال؛

در پایان سال با بررسی متوجه میشویم در امد موسسه پارس در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۳۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال است،این مبلغ نشان دهنده درآمد موسسه پارس برای همان سال است.

بابت هزینه ها هم به همین صورت عمل میکنیم که هزینه های سال ۹۷ برای همان دوره مالی است.

در نتیجه کلیه حسابهای درآمد و هزینه جزء حسابهای موقت هستند ومعروف به حسابهای سود وزیانی نیز می باشند.

بستن حسابها در موسسات خدماتی چگونه است؟

با توجه به نحوه کسب سود در مؤسسات خدماتی، به طور معمول در این نوع از مؤسسات، حساب های موقت شامل موارد زیر است:

- درآمد ارائه خدمات
- هزینه ها
- برداشت

جهت بستن حسابها در موسسات خدماتی مانده حساب هزینه و درآمد را صفر می کنیم و به حساب خلاصه سود وزیان انتقال می دهیم.

۱ -بستن حساب های درآمد

به طور معمول حساب های درآمد دارای مانده بستانکار هستند، به منظور صفر کردن مانده آنها کافی است،معادل مانده بستانکار خود بدهکار شده و حساب خلاصه سود و زیان معادل مجموع درآمدها (درصورتی که چند نوع درآمد داشته باشیم) بستانکار شود.

درآمد **

حساب خلاصه سود وزیان **

بابت بستن حساب درآمد به حساب خلاصه سود وزیان

۲ -بستن حساب های هزینه

با توجه به اینکه حسابها ی هزینه دارای مانده بدهکار هستند،در هنگام بسته شدن معادل مانده بدهکار خود بستانکار می کنیم و حساب خلاصه سود وزیان را معادل ان بدهکار می کنیم.

چنانچه حسابهای هزینه متعدد بود می توان در قالب یک ثبت مرکب خلاصه سود و زیان را

معادل مجموع هزینه ها بدهکار و هر یک از هزینه ها را مطابق ثبت زیر بستانکار کنیم.

خلاصه سود وزیان **

هزینه اجاره **

هزینه تلفن **

هزینه ایاب وذهاب **

هزینه حقوق **

ببت بستن حساب هزینه ها به حساب خلاصه سود و زیان

در مرحله بعد حساب خلاصه سود و زیان مانده گیری می شود، لازم به ذکر است اگر پس از بستن حساب های موقت مانده حساب خلاصه سود و زیان بدهکار باشدنشان دهنده زیان خالص است و بالعکس

۳-برداشت

بستن حساب برداشت با حساب سرمایه انجام می شود ماهیت حساب برداشت بدهکار می باشد.

پس مانده ی حساب برداشت را بستانکار می کنیم و سرمایه را بدهکار می کنیم.

سرمایه **

برداشت **

۴ -بستن حساب خلاصه سود و زیان:

پس از بستن حساب های درآمد و هزینه ،مانده نهایی حساب خلاصه سود و زیان با ثبت زیر به حساب سرمایه منتقل می گردد.

چنانچه سود داشتیم به حساب سرمایه اضافه میشود.

-در صورتی که مانده حساب خلاصه سود وزیان بستانکار باشد ثبت زیر صورت می گیرد؛

حساب خلاصه سود وزیان **

سرمایه **

بابت انتقال ماده حساب خلاصه سود وزیان به حساب سرمایه

-در صورتی که مانده حساب خلاصه سود وزیان بدهکار باشد ثبت زیر صورت می گیرد؛

سرمایه **

حساب خلاصه سود وزیان **

بابت انتقال ماده حساب خلاصه سود وزیان به حساب سرمایه

بستن حساب ها در مؤسسات بازرگانی

بستن حسابهای موقت در موسسات بازرگانی مشابه موسسات خدماتی است،و تفاوت ان با توجه به ماهیت فعالیت های بازرگانی،اضافه شدن برخی حسابها شامل خرید و فروش و حسابهای وابسته به آن است.

بستن حساب های موقت در موسسات بازرگانی

با توجه به نحوه کسب سود در واحدهای بازرگانی،به طور معمول در این مؤسسات حساب های موقت شامل موارد زیر است:

۱. فروش کالا
۲. برگشت از فروش و تخفیفات
۳. تخفیفات نقدی فروش
۴. خرید کالا
۵. برگشت از خرید و تخفیفات
۶. تخفیفات نقدی خرید
۷. هزینه حمل کالای خریداری شده
۸. هزینه ها

بستن حساب های موقت با مانده بستانکار

در واحد های اقتصادی با موضوع فعالیت بازرگانی،حساب های درآمد فروش کالا، برگشت از خرید و تخفیفات و تخفیفات نقدی خرید به طور معمول دارای مانده بستانکار هستند،

برای بستن آنها کافی است هر یک را معادل مانده بستانکار خود،بدهکار کرده و در مقابل حساب خلاصه سود و زیان معادل جمع آنها بستانکار کنیم.

این دسته از حساب ها در پایان دوره مالی صفر می گردند و به حساب خلاصه سود و زیان منتقل می شوند.

فروش **

تخفیفات نقدی خرید **

برگشت از خرید و تخفیفات **

خلاصه سود وزیان **

بابت بستن حساب موقت مانده بستانکار

بستن حسابهای موقت با مانده بدهکار

در موسسات حسابهای خرید،برگشت ازفروش و تخفیفات و تخفیفات نقدی فروش دارای مانده بدهکار هستند،برای بستن حسابهای دارای مانده بدهکار معادل مانده آنها را بستانکار کرده و در مقابل حساب خلاصه سود و زیان معادل جمع آن بدهکار می کنیم.

خلاصه سود وزیان **

خرید **

هزینه ها **

برگشت از فروش و تخفیفات **

تخفیفات نقدی فروش **

بابت بستن حسابهای با مانده بدهکار

حساب خلاصهٔ سود و زیان

حساب خلاصه سودو زیان یک حساب کمکی است که جهت بستن حسابهای موقت در پایان سال ایجاد میشود.

بعد از انتقال مانده حسابهای موقت به این حساب و مانده گیری حساب خلاصه سود وزیان در پایان سال چنانچه مانده شمت بدهکار باشد زیان و چنانچه مانده بستانکار باشد سود داشتیم،

و در نهایت مانده حساب خلاصه سود و زیان به حساب سود و زیان انباشته منتقل می گردد .

۲ -حساب های دائمی (ترازنامه ای)

حسابهای هستند که بر خلاف حسابهای موقت محدود به یک دوره مالی نیستند و مانده آنها به دوره مالی بعد انتقال پیدا میکنند.

حساب دارایی ها، بدهی ها، سرمایه، استهلاک های انباشته از جمله این حساب ها هستند،

که می توان همگی آنها را در ترازنامه نیز مشاهده نمود.

مانده این حسابها در پاین دوره مالی صفر شده به سال مالی بعد بعد منتقل میشوند.

حساب تراز اختتامیه **

صندوق **

بانک **

حسابهای دریافتنی **

داراییهای ثابت **

بابت بستن حساب های دارایی

حسابهای پرداختنی **

ذخیره استهلاک **

سرمایه **

تراز اختتامیه **

بابت بستن حساب بدهی ها وسرمایه

حساب تراز اختتامیه چیست؟

حسابهای دائم با حساب تراز اختتامیه بسته میشوند.این حساب یک سرفصل کمکی برپا بستن حسابها بوده و در یک روز افتتاح و در همان روز بسته می شوند.

در صورتی که این تراز نشود حتما در ثبت سایر اسناد خطایی رخ داده و نیاز به بررسی دارد.

نکاتی که باید بعد از بستن حساب کنترل شود:

- صفر بودن مانده حساب تراز اختتامیه در سال مالی بسته شده
- کنترل انتقال صحیح مانده حساب های دائمی (قبل و بعد از بستن حساب)

- صفر شدن حساب سود و زیان در اول دوره سال مالی جدید

چگونگی ثبت سند افتتاحیه در سال مالی جدید:

انجام این کار دقیقا بر عکس بستن حساب‌های دائمی در پایان سال می‌باشد با این تفاوت که باید به جای حساب "تراز اختتامیه" از حساب "تراز افتتاحیه" استفاده نمود.

نکته:حساب "تراز اختتامیه" در پایان دوره مالی و حساب "تراز افتتاحیه" در ابتدای دوره مالی ایجاد و با توجه به گردش برابر حساب‌های بدهکار و بستانکار در سند اختتامیه و افتتاحیه، در همان زمان هم بسته می‌شوند.

مثال جامع در مورد مبحث بستن حساب ها:

-تراز آزمایشی اصلاح شده شرکت خدماتی نیما در پایان سال مالی ۱۳۹۷ به صورت ذیل ارائه شده است:

شرح	مانده بدهکار	مانده بستانکار
بانک	۴,۰۰۰,۰۰۰	
ملزومات	۳۰۰,۰۰۰	
موجودی کالا	۱,۸۰۰,۰۰۰	
هزینه حمل کالای خریداری شده	۲۵۰,۰۰۰	
حساب های دریافتنی	۳۵۰,۰۰۰	
حساب های پرداختنی		۸۰۰,۰۰۰
پیش دریافت فروش		۵۵۰,۰۰۰
سرمایه		۴,۰۰۰,۰۰۰
برداشت	۱۵۰,۰۰۰	
فروش		۱۵۲۰۰۰۰۰
برگشت از فروش و تخفیفات	۳۰۰,۰۰۰	
خرید	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	
برگشت از خرید و تخفیفات		۳۵۰,۰۰۰
هزینه حقوق	۲۲۰,۰۰۰	
هزینه آب و برق تلفن	۴۸۰,۰۰۰	
تخفیفات نقدی فروش	۵۰,۰۰۰	
جمع	۲۰،۹۰۰،۰۰۰	۲۰،۹۰۰،۰۰۰

مطلوب است:

الف)بستن حساب های موقت

ب)بستن حساب های دائمی

ج)بستن حساب های اختتامی

ابتدا حسابهای موقت را بررسی میکنیم؛

حساب خلاصه سود و زیان ۹۵۰،۰۰۰

هزینه حمل کالای خریداری شده ۲۵۰,۰۰۰

هزینه حقوق ۲۲۰,۰۰۰

هزینه آب و برق تلفن ۴۸۰,۰۰۰

بابت بستن حسابها ی موقت هزینه ها به حساب خلاصه سود وزیان

حساب خلاصه سود وزیان ۱۳،۳۵۰،۰۰۰

برگشت از فروش و تخفیفات ۳۰۰,۰۰۰

خرید ۱۳,۰۰۰,۰۰۰

تخفیفات نقدی فروش ۵۰,۰۰۰

بابت بستن حسابهای موقت با مانده بدهکار در موسات بازرگانی

فروش **۱۵۲۰،۰۰۰۰**

تخفیفات نقدی خرید ۳۵۰,۰۰۰

حساب خلاصه سود وزیان ۱۵،۵۵۰،۰۰۰

بابت بستن حسابهای موقت بامانده بستانکار در موسسات بازرگانی

سرمایه ۱۵۰،۰۰۰

برداشت ۱۵۰،۰۰۰

بابت بستن حساب برداشت با حساب سرمایه

حساب خلاصه سود وزیان	
۹۵۰،۰۰۰	۱۵،۵۵۰،۰۰۰
۱۳،۳۵۰،۰۰۰	
۱،۲۵۰،۰۰۰	۱،۲۵۰،۰۰۰ مانده

مانده حساب خلاصه سود وزیان معکوس وبه حساب سرمایه انتقال میدهیم.

سرمایه	
۱۵۰،۰۰۰	٤،۰۰۰،۰۰۰
	۱،۲۵۰،۰۰۰
	۵،۱۰۰،۰۰۰ مانده

مانده حساب برداشت را نیز به حساب سرمایه انتقال داده و حساب سرمایه را مانده گیری میکنیم.

سپس مانده حسابهای دائمی را با حساب تراز اختتامیه می بندیم.

ترزا اختتامیه ۶۴۵۰،۰۰۰

بانک	۴,۰۰۰,۰۰۰
ملزومات	۳۰۰,۰۰۰
موجودی کالا	۱,۸۰۰,۰۰۰
حساب های دریافتنی	۳۵۰,۰۰۰

بابت بستن مانده حسابهای دائمی با تراز اختتامیه

حسابهای پرداختنی ۸۰۰،۰۰۰

پیش دریافت فروش ۵۵۰،۰۰۰

سرمایه ۵،۱۰۰،۰۰۰

تراز اختتامیه ۶،۴۵۰،۰۰۰

بابت بستن مانده حسابهای دائمی با تراز اختتامیه

تراز اختتامیه	
٦،٤٥٠،٠٠٠	٦،٤٥٠،٠٠٠
٠	٠